

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

88. An Eucharistia danda sit in articulo mortis puero capaci retionis, & confeßionis? Et quid si dubitatur, an sint pueri doli capaces, & discernant sufficienter hoc Sacramentum? Et an prædicti pueri ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

illius opinionem, cui Manualis, seu Ritualis editionem commisit. Ita illic Sed miror virum doctum hæc scripsisse, nam loquitur contra expressa verba Pauli V. in Breui, dato Romæ die 17. Iulij 1614. in quo Pontifex testatur dictum Rituale non fuisse compositum ab vno Theologo vt peperam vult Choquetius, sed à Congregatione plurimorum Cardinalium specialiter ad id deputatorum cum consilio eruditorum virorū, & vult in dicto Breui vt omnes Episcopi, Archiepiscopi, &c. ab omnibus Parochis faciant dictum Rituale inuolubiliter obseruari: vnde merito aduersus Choquetium insurgit acriter Coninch in responsione ad Dissertationem de absolute moribundi n. 62. Itaque opinio Palai, & aliorum non videtur admitenda. cum sit contra Rituale Romanum.

3. Sed si aliquis curiosus inquirat quot dies debeat superuivere infirmus, vt possit iam sumpto Viatico, iterum communicare, vt vult Rituale. Respondeo, præter diem sumpti Viatici alteros duos dies. Opinio est in Iure, & verbis Ritualis fundata: & ideo suppono id quod habetur in Regula pluralis 40. de reg. iur. in c. quod pluralis loquitio duorum numero est contenta, vbi Glossa figurat casus in cap. 13. cui. §. 1. de prob. eo lib. Papa dispensauit mecum vt possem obtinere plura beneficia, aliter non declarando: Queritur quot beneficia potero obtinere virtute dispensationis? Potero solum obtinere duo beneficia, quia cum dispensatio sit odiosa, est restringenda; & in odiosis sufficit quod verba possint verificari: & illa verba verificabuntur in duobus beneficiis; quia pluralis locutio, duorum numero est contenta. Item potest casus figurari per l. liberis §. post annos ff. de manum test. Aliquis Titius veniens ad mortem suam condidit testamentum, & in testamento suo cuidam seruo legauit libertatem post annos; queritur post quot annos seruus consequatur libertatem? Respondetur, post duos annos, quia verbum, annos, verificatur in duobus per rationem huius regulæ. Et Petrus Peckius id ex pluribus legibus, & exemplis confirmat, addens, quòd plerique sunt in ea sententia, vt existimant hanc regulam habere locum, etiam si in plurali locutione sit hæc dictio Omnia. Nam si dicatur omnia, verificabitur in duobus, idque admodum vtile est ad saluandos testes à contrarietate, aut diuersitate, si dicat vnus Titium à pluribus, vel omnibus esse vulneratum, & alter dicat à duobus ipsum vulneratum esse, nam cum dictio omnes, vel plures, verificatur in duobus, dicentur testes isti esse concordēs. Vide Zafium in l. si pluribus, num. 8. ff. de leg. 1.

4. Hoc supposito sic argumentor. Rituale Romanum asserit, infirmo sumpto Viatico, posse de nouo Eucharistiam sumere, si vixerit aliquos dies. Ergo assero ego, potest sumere post duos dies. Probo consequentiam: nam vt supra visum est, pluralis loquitio verificatur numero duorum. Et hæc nostra sententia respicit reuerentiam debitam Sacramento, quia non concedit Viaticum sequenti die, vt docent Palaius, & alij vbi supra, citati. Respicit etiam necessitatem, & utilitatem infirmorum, quia non differt secundum Viaticum vsque ad septimum, vel octauum diem, vt vult Suarez, & alij. Ergo cum sit satis fundata in iure, videtur amplectenda, vt illam amplexi sunt viri doctissimi à me consulti. Et hanc opinionem practicandam censeo non solum cum assuetis communicare, sed etiam cum non assuetis; quia omnes illo tempore indigent auxilio tanti Sacramenti; vnde teneo absolute pro omnibus, quod si aliquis v.g. sumpsit Viaticum feria secunda, possit illud iterum sumere feria quinta; nam sic dicitur illud vmpissse vt vult Rituale Romanum, post aliquos

dies. Nota quod nostra sententia ita placuit cuidam viro docto, vt putauerit infirmum non ieiunium posse sumere secundum Viaticum post 48. horas, nam vnus dies constat ex 24. horis, & sic sumeret Viaticum post duos dies. Sed ego puto hos duos dies computandos esse à prima media nocte post diem sumpti Viatici.

5. Sed contra id quod firmatum est adduci potest Posssevinus de Officio Curati, cap. 8. quæst. 22. vbi ait: Rituale Pauli V. docere infirmo Communionem dandam semel non ieiuno, quod si sapius detur, dandam semper ieiuno. Sed hoc gratis dicitur à Possseuino; nam Rituale asserit, Viaticum breui morituris dandam non ieiunis: cum igitur loquatur absolute, & illimitate, non est limitandum, vt vult Posssevinus ad primam vicem: immò cum in eodem Textu efficiatur mentio de secunda Communione, quam post sumptum Viaticum vult facere infirmus adhuc existens in periculo mortis, absolute statuitur esse communicandum à Parocho. nulla adhibita limitatione de ieiunio. Sic enim asseritur; quod si æger sumpto Viatico dies aliquos vixerit, vel periculum mortis euaserit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deerit. Instabis, in dictis verbis esse communicandum à Parocho infirmum, qui periculum mortis euaserit, ac infirmum, qui post sumptum Viaticum, si aliquos dies vixerit, vellet communicare; sed in primo casu, infirmus non potest communicare; nisi sit ieiunus; ergo idem dicendum erit & in secundo, Respondeo, quòd dicta verba Ritualis applicanda sunt singula singulis, illa postea intelligendo pro vt de iure possunt & debent intelligi; vt cum de iure certum sit infirmum extra periculum mortis non esse communicandum nisi ieiunum, non potest nec debet hoc intelligi de infirmo existente in periculo mortis, qui post Viaticum vellet iterum communicare; nam in tali casu contra Vasquez & paucos alios communiter posse hoc facere non ieiunum asserunt Doctores, qui solum distrepant de tempore, interponendo inter vnam, & aliam Communionem, & supra ego satis probabiliter firmari sufficere duos dies. Ergo, &c.

Sup. hoc te-
ge supra do-
ctrinam Ref.
83. & Ref.
& §. eius
not.

RESOL. LXXXVIII.

An Eucharistia danda sit in articulo mortis puero capaci rationis, & confessionis?

Et quid, si dubitatur, an sint pueri doli capaces, & discernant sufficienter hoc Sacramentum?

Et an prædicti pueri ex præcepto diuino teneantur in articulo mortis communicare, quamuis non teneantur ex præcepto Ecclesie? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 44.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo cum Præposito in 3. part. quæst. unica, de sacram. extrema Vnctionis dub. 7. num. 58. Caietano in summa ver. communionis minister, in fine Arvilla ver. communicatio num. 10. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 79. sect. 1. in fine. Castro Palao tom. 1. ar. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. num. 7. Perli no fusè de sacro Coniugio, disp. 2. cap. 5. per totum Bal dello tom. 1. lib. 5. disp. 30. num. 16. Salas de legibus disp. 14. sect. 13. num. 127. Bonacina de Sacram. disp. 4. quæst. 7. punct. 2. Reginaldo tom. 2. lib. 29. num. 82. Henriquez lib. 8. cap. 42. num. 4. Zambrano de sacram. Eucharistia, cap. 3. dub. 2. num. 14. Nugno tom. 1. in 3. part. quæst. 80. art. 11. diff. 2. ad 3. Fausto de sacram. Eucharistia lib. 1. quæst. 262. Tannero tom. 4. disp. 5. quæst. 8. dub. 5. num. 116 & aliis asserentibus, puerum præditum vsu rationis, capacem confessionis, & Extremæ Vnctionis teneri ex præcepto diuino communicare in articulo mortis. Et ratio est, quia præceptum

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in tr. 4.
ref. 44. §. ult.
& lege etiam
hic infra do-
ctrinam Ref.
93. figuenter
§. ult. ad
lin. 6.

Sup. hoc in
Ref. pri-
me huius
Ref. & in
viti eius an-
no.

præceptum communicandi in articulo mortis est præceptum diuinum, vt constat ex dictis, quod præceptum ab Ecclesia non limitatur; ergo ex præcepto diuino tenetur in articulo mortis communicare, quamuis nondum teneatur ex præcepto Ecclesie, & hanc sententiam ita mordicus tenet Arboleda in *præf. am. Euchar. not. 13.* vt dicat nullam esse auctoritatem, qui contrariam teneat.

2. Sed immeritò quidem, non enim desunt Auctores, & præstantissimi quidem, contrariam sententiam asserentes, vt Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Euchar. quæst. 14. num. 11.* Kellisonius *tom. 2. in 3. part. quæst. 80. art. 1. de fine.* Corduba in *summa quæst. 60. Præpositus in 3. part. quæst. 80. art. 1. dub. 1. num. 56.* Valquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. disp. 4. num. 40.* & Hurtadus de *sacramento Eucharistia, disp. 10. diff. 4.* vbi sic ait. Obseruandum est pueris pius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quam Eucharistia adhuc pro articulo mortis sumenda, quia minor discretio sufficit, vt quis confiteri, quam communicare teneatur, quia ad obligationem confitendi sufficit, vt quis sic inter malum & bonum discernat, vt possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad peccatè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cælestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, vt puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare. Hæc Hurtadus. Cui etiam adde nouissimè Ludouicum Meratium in *D. Thom. tom. 3. tract. de Euchar. disp. 35. sect. 4. num. 5.* & Iacobum Granadum de *Sacram. in 3. part. contr. 6. tract. 10. disp. 3. num. 11. iuncta disp. 4. n. 2.* Verùm quia sententia affirmatiua tot habet Auctores, tutò in praxi deduci potest, illamque nouissimè docet Ioannes de Lugo de *sacram. Euchar. disp. 13. sect. 5. num. 37.* qui etiam *num. 44.* plus addit, (attendas quæso amice Lector) nempe pueris posse dari Eucharistiam, etiam quando dubitatur an sint doli capaces, & discernant sufficienter hoc Sacramentum, quod etiam ante illum inuenio decessisse Possesinum de *officio Curati, cap. 8. num. 10.*

Sup. hoc in Ref. 1. post seq.

RESOL. LXXXIX.

An pueri capaces Sacramenti Pœnitentiæ teneantur in articulo mortis vi iuris diuini, communionem sumere? Et queritur, quando puer censetur ad annos discretionis peruenisse, vt teneatur præcepto suscipiendi Eucharistiam? Ex *part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 50.*

Sup hoc in Ref. præterea, & in aliis §§. eius primæ annor.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Suarez in *3. p. tom. 3. disp. 70. sect. 1. in fine* vbi asserit extra articulum mortis non teneri pueros ad communionem ex vi iuris diuini, nisi in ætate, in qua obligat præceptum Ecclesiasticum suscipiendi Eucharistiam. In articulo verò mortis obligare, cùm primùm homo habet vsum rationis sufficientem ad peccandum, & ad recipiendum sacramentum Confessionis.

2. Sed Valquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. cap. 4.* Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Euchar. quæst. 17. num. 6.* Iacobo Granado in *3. part. de Sacram. contro. 6. tract. 10. disp. 3. num. 11.* Maratio in *D. Thom. tom. 3. de sacram. Euchar. disp. 35. sect. 4. num. 5.* probabilius videtur ex vi iuris diuini non obligari hominem ad communionem in articulo mortis, si non attingit ætatem, in qua licitum est communicare iuxta consuetudinem Ecclesie infra explicandam, quia Ecclesia declarauit, tunc non habere discretionem suffici-

entem, vt ea, qua par est, deuotione, & reuerentiâ Eucharistia suscipiatur. Si verò iuxta consuetudinem Ecclesie iam poterat puer licitè communicare, & si instat mors, tenebitur ex vi iuris diuini, licet tunc non vrgeret Ecclesie præceptum, quia tunc nihil est, quod obstat adimpletionem præcepti diuini, quod obligat in articulo mortis ad communionem. Ita Granado qui postea *disp. 4. num. 2.* querit, quando teneatur præcepto Ecclesiastico suscipiendi Eucharistiam, & cum Nauarro, Suarez, & Henriquez obferuat, non statim ac quis habet vsum rationis, qui sufficiat ad peccandum, & ad recipiendum sacramentum Pœnitentiæ, teneri ad Eucharistiam suscipiendam, maior enim dignitas Eucharistia petit maiorem reuerentiam in suscipiente, & maiorem discretionem in obtinente. Henriquez ait pleuunque eam discretionem obtineri anno vndecimo, aut postea. Sotus, & Valentia ante duodecimum annum non obligari censent pueros hoc præcepto. Suarez ait mortaliter loquendo nec ante decimum annum vrgeri obligationem, nec vltra decimum quartum posse differri. Sed plus addit Meratius *vbi supra in D. Thom. tom. 3. de Sacramento Pœnitentiæ, disp. 25. sect. 6. pueros ante annos pubertatis non teneri ad communionem ex præcepto Ecclesie.* Vnde ex his ego olim non damnaui de peccato mortali Confessarium, qui puerum anno nono ætatis suæ mortem non communicauit, sed tantùm in sacramentum Pœnitentiæ ministravit. Sed Confessarij, me consulente, & impellente, eo ipso quòd puer sic citè confessus, ne desereret in articulo mortis illi decimam Eucharistiam potrigere, secundùm opinionem Suarez, & circa præsentem questionem in casu occurrenti, ne deseras videre Zambranum de *casibus tempore mortis, cap. 3. dub. 2. per totum.*

RESOL. XC.

An sacrum Viaticum possit pueris præberi si doli dubitatur an sint doli capaces? Idem est de extrema unctione? Et cursum inferitur in dubio tam de confessione quam de tempore ante, & post median noctem posse communicare, post habitam diligentiam manente dubio? Ex *part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 36. alias 35.*

§. 1. **D**E hoc casu mihi magna altercatio fuit cum quodam viro docto per litteras, & regularem sententiam, quam ipse defendebat, tenet nouissimè Bernal de *Sacram. disp. 44. sect. 6. §. 2. num. 51.* vbi sic ait: An puer, cùm rationis, & discretionis gradum attingat? Respondet Lugo *vbi supra*, non esse obligationem ei tribuendi Eucharistiam; quia dubium est, num lege comprehendatur; posse tamen ei tribui, quia prohibitio dandi Eucharistiam pueris fundatur fere in consuetudine fundata in Ritualis Romani rubricis, Sed in illis non aliter exprimitur ea prohibitio circa Eucharistiam, ac circa extremam unctionem: Ergo sicut ista potest etiam in pueris dari, ita & Eucharistia, eum nec minoris respectus maioris necessitatis sit, quam Extrema Unctio.

2. Hæc tamen duo capita non mihi videntur inter se supposita illius auctoris sententiæ, coherentia. Docet enim Eucharistiam iure Diuino obligare in articulo mortis: Ergo quando in articulo mortis licet exhiberi potest pueris, profus exhiberi debent. Consequentia patet: nam præceptum Diuinum reus omnes obligat, qui possunt debita cum dispositione tunc Eucharistiam accipere: sed puer hoc ipso quòd